

Årsplan for 2020-2021

Norbana barnehage

INNHOOLD

Innledning.....	side 3
1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver.....	side 4
2. Kommunens visjon og verdier.....	side 4
3. Presentasjon av barnehage.....	side 6
4. Barnehagens mål og fokusområder.....	side 8
5. Ansatte.....	side 13
Kalender/årshjul.....	side 14-15
Kontaktinformasjon.....	side 24
Vedlegg 1:	
Progresjonsplan for fagområdene.....	side 16-23

Innledning

Barnehagene drives etter Lov om barnehager med forskrifter. *Rammeplan for barnehagen - innhold og oppgaver*, er en forskrift til Lov om barnehager. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanene til barnehagene. Rammeplanen finner du [her](#) og barnehageloven finner du [her](#).

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. I tillegg skal det utarbeides detaljerte planer for kortere eller lengre perioder som beskriver konkret hvordan barnehagen arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen og i progresjonsplanen.

Foreldre skal gjennom disse planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene lokalt i barnehagen og de overordnede målene for barnehager, både i Lillehammer Kommune og på nasjonalt nivå.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplanen i samarbeid med foreldre og ansatte.

Årsplanen fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver

Barnehagelovens § 1 Formål: Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

2. Lillehammer kommunes visjon og verdier

Lillehammer Kommune har følgende visjon for sektor oppvekst, utdanning og kultur:

God samordnet innsats gir trygghet, kompetanse og livsmestring

For oss betyr dette at barna i barnehagen skal møte trygge voksne som sørger for at barna får oppleve tilhørighet, leke, utforske og lære. Dette fordrer et nært og godt foreldresamarbeid.

Å skape gode barnehager for alle barn er en av de viktigste oppgavene for kommunen. Kommunen har et overordnet ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet, og skal gi barn og unge god omsorg og et helhetlig utdanningsløp, fra barnehage til videregående opplæring. Barnehagen er derfor en viktig del av utdanningsløpet, både i kraft av sin egenart og som en sentral arena for tidlig innsats for alle barn. Barnehage- og skolemiljø skal fremme helse, trivsel og læring og forberede barn og unge til aktivt samfunnsnivå, til fremtidens arbeidsmarked og til å kunne realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode. En god barnehage forutsetter godt samarbeid og god forståelse mellom mange aktører.

Dette er også nedfelt i rammeplanen (s.11).

For de kommunale barnehagene har vi utarbeidet en felles pedagogisk plattform. Den kan sees på som vårt verdidokument og viser hva de kommunale barnehagene står for.

Som barnehageeier har Lillehammer kommune fokus på verdiene:

Profesjonalitet – Ansvarlighet – Respekt.

Disse verdiene gjenspeiles i våre holdninger og handlinger i det daglige arbeidet med barna og i møte med foreldrene. Verdiene er viktig for vårt menneskesyn, som handler om hva vi tenker om mennesker og hvilken verdi mennesket har. Alle mennesker skal ha samme verdi og samme rettigheter.

For oss i Norbana betyr verdiene følgende:

	Handlinger:	Holdninger:
Profesjonalitet:	Sikre barna en god barndom gjennom vår profesjon	Ta barn og foreldre på alvor
Ansvarlighet:	Følger opp og gjør det som er bestemt, samt ta ansvar for at alle får en god barnehagehverdag	Ta ansvar og vise ansvar
Respekt:	Møte andre slik vi ønsker å bli møtt	Være lydhøre overfor hverandre

Rammeplanen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og veilede barn. Gjennom holdningsskapende arbeid og konkret handling i samarbeid med hjemmene, skal personalet i barnehagen skape et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø som forebygger mobbing og krenkende handlinger. Vennskap og gode relasjoner med andre barn - og voksne- er viktig for alle barn!

Kommunens vedtekter, strategiplan og plattform for de kommunale barnehagene finner du [her](#).

Alle kommunale barnehager er Miljøfyrtårnsertifiserte. Dette betyr at barn og voksne arbeider med å være miljøbevisste. Vi vil gi barna kunnskaper, gode holdninger og praktiske erfaringer med miljøarbeid.

Alle kommunale barnehager er godkjent som trafiksikker barnehage. Dette betyr at trafikk og sikkerhet er i fokus i hverdagen. Målet med arbeidet er å gi barna erfaringer og gode holdninger slik at de er best mulig rustet til å ferdes alene i trafikken når de blir eldre. Trafikk er et tema som passer godt inn i hverdagen. Barna opplever trafikk når de skal til og fra barnehagen, når de skal på tur og når de erfarer trafikk gjennom lek og observasjon av hva de voksne gjør. Norbana barnehage har utarbeidet sin egen plan for trafiksikkerhet som du finner på hjemmesiden vår.

Alle kommunale barnehager jobber med Generasjonssang, på litt forskjellige måter. Noen av barnehagene drar ut på institusjoner og bosentre for eldre, der barna sammen med de eldre synger og gjør bevegelser til tradisjonelle norske sanger som er kjent for de eldre. Noen av barnehagene samarbeider med seniorkor, besøker Røde kors eller får besøk av hjemmeboende eldre på sangstund i barnehagen. Dette skjer i samarbeid med

Miljøbehandlingsteamet i kommunen, og er med på å gi eldre og demente en positiv opplevelse og kanskje gjenskape noen minner fra egen barndom.

Alle kommunale barnehager har vært igjennom et 3-årig utviklingsprosjekt i perioden 2017-2020 kalt «Barnehagen som lærende organisasjon», der målet er økt kvalitet i barnehagen og en mer felles profesjonell praksis. Prosjektet skal følges opp og videreføres i regi av barnehageforvaltningen i tiden fremover.

Lillehammer kommune startet i august 2019 opp med tverrfaglige team i alle barnehagene. Teamene har jevnlig møter i barnehagene gjennom året, og dette skal gi barnehagene bistand og støtte i arbeidet med å vurdere om barn kan ha behov for ekstra oppfølging. Da kan tiltak settes i gang så raskt som mulig, i samarbeid med foreldre/foresatte.

Dette er også nedfelt i rammeplanen (s.11).

Lillehammer kommune ønsker også å skape en god overgang og best mulig sammenheng mellom barnehage og skole for alle barn. Fem overgangslærere jobber sammen med alle barnehager og skoler for å skape de beste forutsetninger for å lykkes med dette. Trygge barn lærer mest, og det er derfor viktig at barnehage og skole kjenner til hverandres innhold og arbeidsmåter, og at barna møter noe av det de kjenner fra barnehagen når de begynner på skolen. Derfor må et godt samarbeid være etablert i god tid før barna skal begynne på skolen.

2020 har vært og er et spesielt år på grunn av covid-19 pandemien. Dette førte til at mange av de felles overgangsaktivitetene ikke lot seg gjennomføre denne våren. Forhåpentligvis vil dette endre seg til det bedre i 2021, slik at barna som starter på skolen i 2021 vil få oppleve overgangen til skolen slik den er ment å være.

3. Presentasjon av barnehagen

Barnehagens samfunnsmandat: å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Den skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre. Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas.

Barnehagen vår

Vår barnehage består i år av 60 barn fordelt på 4 avdelinger. To 3 - 6 års avdelinger der den ene avdelingen har 19 plasser og den andre har 18,6 plasser, to 1 – 2 års avdeling med 10 plasser.

Noe av aktivitetene foregår på egen avdeling, og noe foregår i grupper med barn fra samme årskull, i fargegrupper. Det gir mulighet for progresjon slik at enkeltbarn og grupper får oppleve utfordringer og mestre oppgaver ut fra sine forutsetninger. På den måten får barna også oppleve fellesskap med jevnaldrende.

Vennskap og lek sammen med glede og naturopplevelser står sentralt for alle. Vi vil derfor bruke tid og gi omsorg slik at alle barn skal føle mestring og ha gode **opplevelser på turer, i lek og i fellesskap med andre.**

Vi evaluerer arbeidet vårt fortløpende og gjør nødvendige forandringer. Avdelingene lager et månedsskriv der følgende informasjon vil gis; viktige datoer, kort om måneden som har gått og hva vi skal legge vekt på denne måneden og felles informasjon for alle i barnehagen. Månedsskrivet inneholder underveis evalueringer av barnehagens innhold og er en del av vår pedagogiske dokumentasjon.

Vi ønsker å ta barn på alvor gjennom å kunne følge barnas initiativ spontant i hverdagen. Vi vil sørge for å nå de målene vi skal etter rammeplanen og vår pedagogiske plattform gjennom å legge vekt på barns medvirkning og lekens betydning for utvikling og læring.

Norbana barnehage er en trafiksikker barnehage – noe vi er stolt over å være siden vi ligger sentralt plassert med kort vei til by og natur. Det er mye trafikk rundt barnehagen og vi har togbana som nær nabo. For oss er det viktig at vi hjelper barna til å utvikle gode holdninger i tidlige barneår slik at barna utvikler evne til å forstå hva som kan være en risiko i trafikken, hva som kan være med å trygge dem når de ferdes i trafikken og evne å ta andres perspektiv. Både dere foreldre og vi ansatte er gode rollemodeller for barna i trafikken ved at vi bruker belte i bilen, hjelm når vi sykler, reflekser når vi går og overholder de trafikkreglene som er når vi ferdes ute.

På foreldreappen «Min barnehage» vil dere finne planer, vurderinger og annen informasjon som er viktig for deg og ditt barn. Det forventes at dere som foresatte holder dere oppdatert på det som legges ut av planer og informasjon slik at dere kan sørge for at barnet deres er best mulig forberedt til det som skal skje i barnehagen.

Med dette som utgangspunkt har vi laget årsplan for barnehageåret 2020 / 2021. Den er et arbeidsredskap for det pedagogiske arbeidet vårt og skal være utgangspunkt for våre målsettinger og planlegging av det daglige arbeidet.

For mer informasjon:

<https://www.lillehammer.kommune.no/norbana-barnehage-k.6005394-422573.html>

4. Barnehagens mål og fokusområder

Lillehammer kommune har utarbeidet en egen strategiplan for barnehage og skole, 2018-2021, som alle kommunale skoler og barnehager jobber etter. Et av målene i strategiplanen er: «Alle barn skal oppleve omsorg, lek, læring og danning gjennom ansatte som støtter barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær».

Dette målet har vi i Norbana valgt å bygge videre på da det er en rød tråd til våre to hovedmål:

Lek og fysisk aktivitet i et inkluderende fellesskap. Lekeklok barnehage med lekekloke voksne.

Vi ønsker å ha fokus på at alle barn skal ha gode opplevelser hos oss. Dette gjør vi blant annet ved å at barn på alvor gjennom å følge deres initiativ, både i lek og i hverdagsaktiviteter. Vi legger stor vekt på barnas medvirkning gjennom dagen og lekens betydning for utvikling og læring.

Samtidig ønsker vi å fortsette å øke vår kompetanse innen lek, og betydningen av det å være en lekeklok barnehage med lekekloke voksne. Det gjør vi gjennom å ha fokus på lek og lekens egenart, sammen med fysisk aktivitet i et inkluderende fellesskap.

Norbana har en unik beliggenhet tett på Skurvaskogen, som er viktig for oss og vårt fokus på lek da vi ønsker et sterkt fokus på **uteleken**. Det å flytte fokuset ut fører med seg flere muligheter for å øke fellesskapsfølelsen på huset blant store og små. Barnehagen skal fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling gjennom uteleken.

I uteleken ser vi at barna i større grad bruker sin fantasi og kreativitet. De bruker lekene både til det de er tenkt til, men ei bønne kan også få helt andre funksjoner. Leken kan gjerne starte på et sted, for så å forflytte seg over større områder. Vi ser at samspill og kommunikasjon blir viktige elementer når barna leker sammen ute. Når vi flytter leken og aktiviteten utenfor barnehagegjerdet opplever vi mindre konflikter mellom barna, de er kreative i sin lekeaktivitet, det er ingen vanlige lekesaker å krangle om og uterommet er større med ulike variasjoner og gir rom for god lek uten at det blir for tett på hverandre.

Fokus på lek ute er viktig med tanke på livsmestring gjennom barnas fysiske og psykiske helse. Å få muligheter til å bruke kroppen sin aktivt gjennom dagen gir barna individuelle muligheter for å få utløp for sine behov for bevegelse og aktivitet, det styrker barnas bevissthet rundt egen kropp og helse og lek fremmer selvtillit gjennom mestring og følelsen av gruppetilhørighet.

I leken styrker barnet sin identitet og selvfølelse. Leken er en naturlig del av barnekulturen, et allment menneskelig fenomen der barna har høy kompetanse og engasjement. Leken er en grunnleggende livs og læreform som barn kan uttrykke seg gjennom. For barn er leken et mål i seg selv. Barn leker fordi det er gøy!

Leken er den mest naturlige samværsformen for barn, og det er gjennom lek barna får utviklet sine ferdigheter. Derfor vil Norbana barnehage legge vekt på å gi barna varierte lekemuligheter og opplevelser.

Lekens kjennetegn er at den er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Leken er «på liksom», den ligger utenfor det vi oppfatter som den virkelige verden. Leken er lystbetont, og den kan samtidig gi orden, spenning og være en forberedelse til voksne alder.

Vi ønsker derfor å gi barna mye tid til egen valgt aktivitet – spontanitet og lek ute og inne. Barna må selv få velge hvem de vil leke med og hva de vil leke. Men som lekekloke voksne vil vi alltid være til stede og tilgjengelige slik at vi kan hjelpe leken videre, eventuelt leke oss ut av eller igjennom begynnende konflikter og hjelpe barn som er oppslukt i sin lek til å inkludere andre som har lyst til å være med.

Mål: Barna skal oppleve at de går i en lekeklok barnehage med lekekloke voksne
Tiltak: Sørge for rom og tid til god lek Organisere hverdagen slik at vi får mulighet til å gjennomføre det vi brenner for Stimulere barnas fantasi slik at den gir næring til god lek og vennskap Tilføre barna felles opplevelser og kunnskap som de kan bruke i leken Sørge for å tilføre barna det de trenger for å utvikle leken sin Skape miljøer og trygge rammer som gjør at barna har lyst til å leke Synliggjøre mangfoldet av ulike kulturer og nasjonaliteter i barnehagen
Voksne som: Er til stede og som kan være støtte i barnas lek ved behov Observerer leken og kjenner barnas forutsetninger og vet hva barna trenger Er en lekestarter der det er behov Tar barn og barns medvirkning på alvor Veileder og deltar i barnas lek med humor og glede Bidrar til å gi barna lekekompetanse slik at barna kan være i lek over tid

MÅL: Barna skal oppleve samhold, tilhørighet og glede i samvær med andre barn
Tiltak: Lære barna å ta kontakt med andre barn på en god måte Lære barna å fungere i små og store grupper Legge til rette for lek i små og store grupper Gjennomføre aldersrene grupper på tvers av avdelinger en gang i uka Fellesamlinger for hele barnehagen Ta i bruk Lillehammer kommunes «Handlingsplan mot mobbing og krenkende atferd»
Voksne som: Gir barna strategier for å takle ulike situasjoner Gir gode korreksjoner når noe ikke er greit Setter ord på god atferd Stiller krav etter barnets forutsetninger Skaper grupper hvor barna får sjansen til å styrke egen status Veileder barna i å løse konflikter

Barnehageåret 2020/2021 skal vi fortsette med hovedfokus på Skurvaskogen, uteleken og uterommet.

MÅL:

I Skurvaskogen skal barna oppleve fysisk aktivitet og kreativ lek med naturen som ramme

Tiltak:

Barna skal oppleve frilek i skog og utmark

Barna skal få oppleve at de får være med å forme uterommet og bruken av det

Voksne som:

Sørger for at barna skal få oppleve eventyr, fantasi og kreative prosesser i Skurvaskogen
Legger til rette for fysisk og motorisk aktivitet ved å lage hinderløype sammen med foreldrene

Gir rom for fysisk aktivitet, ro og stille stunder i skogen

Er lydhøre for barna og gir rom for barns medvirkning

Formidler glede over å være ute og i bevegelse

Med utgangspunkt i Lillehammer kommunes Strategiplan for barnehage og skole, 2018-2021 har vi valgt følgende mål.

MÅL:

Alle barn skal oppleve omsorg, lek, læring og danning gjennom ansatte som støtter barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær.

Tiltak:

Barna skal møte lekekloke voksne i et lekeklokt miljø både inne og ute

La barna oppleve et stimulerende miljø

Legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn – barn og barn-voksen

Voksne som:

Sørger for å legge til rette for at leken har en sentral plass i barnehagen

Anerkjenner lekens egenverdi

Støtter opp om barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre

Sørger for at grunnlaget for trivsel, mestring og glede legges gjennom å møte barna der de er akkurat nå

Anerkjenner og støtter barna i deres følelser, opplevelser og tankerekker

Barns trivsel:

I barnehageloven står det: «Barna i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modning.»

I Norbana betyr dette at vi ønsker å ivareta barnas måter å prege hverdagen sin på. Vi setter av tid til undring og refleksjon, vi gir barn rett til støtte i å uttrykke seg, bli synlig og ha en virkning i sosial sammenheng. Vi gir barna rom (både i fysisk og psykisk forstand) for å uttrykke seg og handle sammen med andre. Vi fanger opp barnas interesser og tar utgangspunkt i disse når vi planlegger aktiviteter og handlinger.

Sosial kompetanse utvikles av anerkjennende og støttende relasjoner. Å vente på tur, dele med hverandre, lytte til det andre sier, delta i lek og lære seg å inngå kompromisser og å innordne seg felles avgjørelser er alle ferdigheter som vi øver på og som fremmer sosial kompetanse. Barna skal få oppleve å bli respektert, få fysisk kontakt, og bli fortalt hva som ikke er akseptabel atferd. Det at hvert enkelt barn får oppleve dette er viktig, men like viktig er det at de ser at vi voksne reagerer på negativ atferd. Men hovedfokuset vårt er å legge vekt på positiv atferd og gi respons på den atferden da positiv atferd avler positiv atferd.

Foreldresamarbeid:

Foreldresamarbeid er viktig for oss – vi ønsker et best mulig samarbeid og en god dialog med dere som foreldre. Barna deres er hos oss store deler av dagen, og dere skal være trygge på at barna deres har det bra.

Vi ønsker å gi dere et innblikk i hvordan barnets dag har vært. Vi ønsker å fortelle dere kort hvordan barnets dag har vært ved henting, noen ganger er vi opptatt i lek eller aktiviteter med andre barn som gjør at vi bare får vekslet noen raske setninger med dere. Vi anbefaler dere til å ta en titt på Facebook-siden eller Instagram-siden vår. Der finner dere dokumentasjon fra hverdagen vår. Hver avdeling skriver månedsbrev og legger ut på kommunens kommunikasjonskanal der vi refererer til måneden som har vært og måneden som kommer. Det forventes at foresatte følger med på dette slik at dere og barnet er forberedt på hva som skal skje i barnehagen. Mer informasjon om dette gis på høstens foreldremøte.

I bringesituasjonen må dere sette av tid til å informere barnehagen om barnets behov – for eksempel ang dårlig /god søvn, har /har ikke spist. I hentesituasjonen anbefales det at dere har tid til å høre litt om hvordan barnets dag har vært. Større endringer i barnets liv er det alltid viktig å informere om i barnehagen slik at vi kan møte barnets reaksjoner og atferd ut ifra hva barnet trenger til enhver tid.

Det er et til to foreldremøter i løpet av året, og det gis tilbud om foreldresamtaler. Det er mulighet til å få flere samtaler hvis ønskelig.

Barnehagen har et eget FU - foreldreutvalg og SU- samarbeidsutvalg. Dette er for å sikre samarbeidet med barnas hjem.

Foreldrerådet består av foreldre/foresatte til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeide mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen.

Vi ønsker at det gode samarbeidet skal fortsette og setter pris på at dere tar kontakt med oss ved behov.

Voksenrollen:

Omsorg, oppdragelse, lek, hverdagsaktiviteter, læring og danning ser vi i sammenheng her hos oss. Omsorg og anerkjennende væremåter skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og kommer til uttrykk når barna leker og lærer, i måltider og av/på kledning for å nevne noe.

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse, evne og vilje til samspill. Det ligger mye omsorg i å gi barna varierte utfordringer og rom for meningsfylte aktiviteter. God omsorg styrker barnets forutsetninger for å utvikle tillitt til seg selv og andre, gode relasjoner og til dels gradvis ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Omsorg hos oss handler både om relasjoner mellom personalet og barna, men også om barnas omsorg for hverandre.

Vi er nære og trygge voksne, som er tilgjengelige og tilstedeværende. Vi legger til rette for lek og læring da vi er kompetente voksne som er gode rollemodeller og veileder barna i deres lek. Barna leker best i små grupper der de får oversikt og mulighet for konsentrasjon, noe vi legger til rette for gjennom dagen.

Vi har utarbeidet dokumentet «Slik snakker vi med barna» for at personalet skal hjelpe barna til å bli den beste utgaven av seg selv. Og for at alle barn skal møtes likt av de ansatte.

KALENDER/ÅRSHJUL:

Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året:	
August:	
Torsdag 13.	Planleggingsdag -barnehagen stengt
Fredag 14.	Planleggingsdag -barnehagen stengt
I løpet av aug/sep	Barnesamtaler med lilla gruppe
September:	
Onsdag 31.	Foreldremøte
?	Møte i SU – utgår pga korona
I løpet av måneden	Foreldresamtaler nye barn og overflyttede barn
I løpet av måneden	Fotografering - gruppebilder
Oktober:	
Uke 41	Skolens høstferie
Torsdag 15.oktober	Refleksen dag
Uke 42 (15. - 17.)	Døljazz
November:	
Uke 45	Foreldresamtaler gamle barn. Dersom foreldre eller personale har behov
Desember:	
Tirsdag 8.	Juleforeldrefrokost på Jumbo og Flosshatten
Tirsdag 8.	Julebord for barna på storbarn
Fredag 11.	Luciatog om morgenen
Torsdag 17.	Nissegrøttest
Torsdag 24.	Barnehagen er stengt
Uke 52	Jul – vi samarbeider med Lillehammer barnehage
Torsdag 31.	Barnehagen er stengt
Januar:	
Mandag 4.	Planleggingsdag – barnehagen er stengt
Februar:	
Når mulig etter værforholdene	Skiskole for lilla gruppe på Norbana
Når mulig etter værforholdene	Skilek for gul gruppe i barnehagen
Uke 8	Foreldresamtaler for alle barn
Fredag 19.	Trollfest

Mars:	
Uke 9	Skolens vinterferie
Uke 10	Foreldresamtaler for alle barn
Tirsdag 9.	Vinterdag for alle
Uke 13	Påske – vi samarbeider med Lillehammer barnehage
April:	
Uke 13	Påske – vi samarbeider med Lillehammer barnehage
Mandag 5.	Barnehagen er stengt – 2.påskedag
Mai:	
Uke 18	Dugnad
Onsdag 12.	Markering av 17.mai
Torsdag 13.	Kristi himmelfartsdag – barnehagen er stengt
Fredag 14.	Planleggingsdag – barnehagen er stengt
Mandag 17.	Norges nasjonaldag – barnehagen er stengt
Mandag 24	2.pinsedag – barnehagen er stengt
??	Litteraturfestival ??
Juni:	
Tirsdag 1.	Planleggingsdag – barnehagen er stengt
Onsdag 3.	Sommerfest for alle
Uke 23	Multikulturell uke og fest
Uke 24	Avslutningstur for skolestarterne / lilla gruppe
Uke 26, 27, 28, 29,30,31,32	Sommeråpent (med endring i åpningstidene) Evt samarbeider med Lillehammer barnehage i uke 27-30

Det vil være andre aktiviteter gjennom året som hele avdelingen eller aldersrene grupper deltar på. Det vil være fellessangstunder/fellessamlinger ca en gang i måneden, Lilla gruppe skal ha svømmetrening på Jorekstad, storbarn inviteres inn i fargegruppene sine til diskotek på småbarn, vi kan ha felles filmopplevelser osv.

Informasjon tilknyttet covid19.

Våren 2020 brakte med seg en ny type utfordring for dere foreldre, for barna deres og oss barnehageansatte. Vi opplevde noe ingen av oss har opplevd før – og vi håper vi ikke skal oppleve igjen – barnehagene og skolene i hele landet stengte.

Vi fikk heldigvis starte opp igjen og startet opp med små grupper med faste barn og voksne i tildelte soner – både ute og inne.

Vi har i denne perioden ikke hatt så tett foreldrekontakt som vi pleier, men til gjengjeld har vi hatt god kontakt med alle barna. Vi har jobbet etter målene i progresjonsplanen og ikke minst har vi fått jobbet godt med satsningsområdet vårt som er lek og fysisk aktivitet i et inkluderende fellesskap, og at vi skal være en lekeklok barnehage med lekekloke voksne. Vi kan med hånda på hjerte si at det er vi gode på!

Og vi har valgt å satse på samme satsningsområdene videre. Dere vil se at det er få endringer i årets årsplan siden våren har vært så spesiell som den har vært.

Vi forsetter å være ute så lenge vi ser at barna trives med det, men vi bruker også rommene inne slik at barna får en avveksling i hverdagene sine.

Vi har valgt å ikke ta bort fargegruppene våre, for vi har en intensjon om å gjennomføre disse så snart trafikklysmodellen viser at vi er på grønt nivå. Så lenge vi er på gult nivå har vi planer om å gjennomføre rene fargegruppeuker. Det har gått ut informasjon om dette til alle foreldrene på månedsbrevet for september.

Arrangementene vi har på huset lar vi stå i kalenderen, og tilpasser dem ut fra hvilken farge vi er på i trafikklyset. Er vi på gult eller rødt så tilpasser vi arrangementene ved å gjennomføre det i kohortene vi er i. Dere vil få informasjon om dette fortløpende.

Ta kontakt hvis dere har behov for mer informasjon i forhold til kohorter og hvordan vi jobber med å ivareta smittevernveilederen fra Utdanningsdirektoratet.

Vi ønsker også å takke dere for at dere har bidratt på dugnaden som har vært og at dere fortsetter å bidra!

PROGRESJONSPLAN - FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø.

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen jobber med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplanen. Planen skal også synliggjøre hvordan barnehagen jobber med overgangen barnehage-skole og satsningsområdene som er beskrevet på s. 7

Antall år barnet går i barnehage før skolestart kan variere. Likevel skal aktivitetene tilpasses og forbeholdes de enkelte aldersgrupper. Alle barn skal ikke nødvendigvis være med på alt. Barnehagen skal skape en progresjon i innholdet og bidra til utfordringer for barna, slik at de til enhver tid har noe strekke seg etter. Opplevelser, aktiviteter og utfordringer skal øke i takt med alder og modning.

Fargegrupper

I vår barnehage har vi aktiviteter i fargegrupper hver onsdag. Bortsett fra grønn gruppe, er gruppene stort sett på tur denne dagen. Arbeidet med fagområdene står sentralt i aktiviteter og opplegg knyttet til disse turene.

Grønn gruppe:	Barn født i 2019
Rød gruppe:	Barn født i 2018
Blå gruppe:	Barn født i 2017
Gul gruppe:	Barn født i 2016
Lilla gruppe:	Barn født i 2015

Overgang barnehage / skole

Lilla gruppe har faste møtepunkter der de har fokus på å bli trygge i gruppen og forberede seg til overgangen til sfo og skole. Det er viktig å skape nysgjerrighet, jobbe med oppmerksomhet og konsentrasjon, men minst like viktig er gode sosiale ferdigheter for å mestre skolehverdagen. Vi jobber med praktiske ferdigheter som for eksempel; det å lytte til hverandre, øve på å ta imot beskjeder og andre aktiviteter som forbereder barna til skolestart. Leken har en sentral rolle når vi jobber inn de ulike ferdighetene.

Trafikkopplæring er ekstra viktig for Lille gruppe så det er en naturlig del av innholdet i skolestartergruppen. Øvrige aktiviteter framgår av progresjonsplanen. Det er viktig for oss at dette siste året skal være et avsluttende år i barnehagen på lik linje som at vi skal forberede barna på overgangen til sfo og skole.

Slik jobber vi med fagområdene:

De 7 fagområdene i rammeplanen gjennomsyrrer alltid vårt pedagogiske arbeid i barnehagen. Gjennom beskrivelse av fagområdene gir vi et innblikk i våre arbeidsmetoder. Hvert fagområde er beskrevet i progresjonsplanen for barnehagen.

Kommunikasjon, språk og tekst

I Norbana barnehage skal barna få bygge opp begreper og språkforståelse på en lystbetont måte. Det er viktig med en tidlig innsats som leder barnet mot en positiv språkutvikling.

Konkret vil det si at vi legger stor vekt på rim og regler, sanger og lesestunder. Det blir satt av tid til dialoglesing (en voksen leser sammen med barna). Bøkene vil også være tilgjengelig slik at barna kan lese på egen hånd. Vi leser og dramatiserer for barna, og barna er noen ganger med og dramatiserer. Vi deltar på Litteraturfestivalen i sentrum, og legger gjerne turen vår innom biblioteket hvis vi er i sentrum. På storbarn jobber vi med de ulike mediene vi har rundt oss, og pc og iPad er et verktøy som barna etter hvert får jobbe med. Både i form av å spille ulike «lek og lær»- spill og helt enkelt ved å skrive bokstaver med hjelp av digitale verktøy. Vi har god erfaring med bruk av konkrete, bruk av storskjerm og språkposer fanger barnas oppmerksomhet og er et godt hjelpemiddel for de tospråklige.

Språk brukes i alle situasjoner inne og ute når vi leker, når vi er på tur eller ferdes i trafikken. Vi er en barnehage med fokus på å utvikle barnas språkferdigheter og interesse for bøker. Dette gjør vi blant annet med lesestunder, fordype oss i ulike bøker og eventyr og aktiv bruk av sanger, rimordbok og regler i barnehagehverdagen. Det gir økte språkferdigheter, som igjen gir fortrinn i lek og utvikling av barns sosiale ferdigheter.

Vi legger opp dagsrytmen slik at de ansatte har rom til å være aktive lytter og samtalepartnere, som gjennom hverdagssituasjoner skaper ro og gode samtaler som skaper gyldne muligheter til god språkutvikling.

Progresjonsplan: Kommunikasjon, språk og tekst

1-2 år Barnesanger, enkle rim og regler, billedbøker fra biblioteket. Styrke ordforrådet ved å benevne det vi ser, og det vi gjør. Bruke gjenstander, bilder og egne fotografier tatt med iPaden sammen med de eldste barna på avdelingen. Øve på å ta imot enkle beskjeder.	3-4 år Bøker med tekst og bilde. Regler og sanger knyttet til bl.a. årstider og aktiviteter. Huske tekst i noen regler og sanger. Benevne det vi ser i trafikken mens vi er ute på turer, leser bøker eller ser på bilder fra turer vi har vært på. Begynnende forståelse for årstidene, begreper. Samlingsstunder med samtale og refleksjon.	5-6 år Fortsettelsesbøker og fortellinger -visuelle inntrykk. Bruke iPaden til å ta bilder av turer vi er på, snakke om hva vi opplevde i trafikken på turen Lære sanger, rim og regler med mye tekst. Øve på blyantgrep og på å skrive navnet sitt. Samtale om aktiviteter, før og etter. Gjenkjenne symboler og tekst. Spille spill. Samtaler i hverdagen. Filosofiske samtaler.
--	---	---

Kropp, bevegelse, mat og helse

I Norbana barnehage skal barn få utvikle grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og få innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet. Variert fysisk aktivitet både ute og inne er av stor betydning for utvikling av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Dette bidrar til at barna får et positivt selvbilde og skaper gode sosiale ferdigheter. Vi deler barnas glede over stadig større kroppsbeherskelse.

Det jobbes med finmotorikken via klipping, tegning, ulike maleaktiviteter, perling osv. Og med grovmotorikken ved at barna går, løper, hopper, klatrer, balanserer, ruller, sykler, går på ski osv. Vi er ute og leker i all slags vær, og barna får erfaring i å bevege seg i ulikt terreng og underlag. Når vi er ute på tur får alle barna utfordringer som er tilpasset sitt nivå. Vi bruker sansene våres når vi skal ut på tur langs veien eller bare opp skråningen til Norbana.

Det legges til rette for mye fysisk aktivitet, spesielt ute, men også inne. Inne tilrettelegger vi slik at barna får mulighet til å hoppe, hinke, balansere og bevege seg til ulike sang- og bevegelsesleker.

Vi har en dagsrytme som tar hensyn til barns individuelle behov for mat, søvn og hvile. Vi øver inn god håndhygiene ved at barna vasker hendene før måltider og etter at de har vært på do.

Barnehagen skal bidra til at dagen er organisert slik at det finns en veksling mellom perioder med ro, hvile, aktiviteter og måltider, og vi skal bidra til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskap når det gjelder kost, helse, hygiene, aktivitet og hvile.

Alle barn skal få mulighet til å delta i matlagingen ut ifra sitt nivå.

Vi er opptatt av å ta barns psykiske helse og følelser på alvor gjennom å ha fokus på hvordan kroppen vår føles når man er lei seg, sint, glad osv. Vi jobber med temaet følelser og har fokus på at det er lov å kjenne på de ulike følelsen og hvordan man kan gi uttrykk for dem på en god måte, og hvordan man er en god venn når man ser at andre strever og trenger litt hjelp.

Progresjonsplan: Kropp, bevegelse, mat og helse

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Bruke uteområdet i barnehagen og på Norbana. Mulighet for fysisk lek inne. Hinderløype, trampoline, vannlek. Tåle fysisk kontakt i tumleleken. Faste måltider med sunt og variert kosthold. Bli kjent med nye smaker.	Turer til fots i barnehagen og byens nærområde. Øve på ski og sykkel på Norbana. Hinderløype ute og inne. Minirøris / bevegelse til musikk. Mestre tumle- og boltrelek. Kle av og på seg med litt hjelp og oppmuntring. Bli kjent med ulike smaker-smøre på maten selv. Lære om matens betydning i forhold til kroppen. Lære betydningen av å hvile.	Lengre turer til fots og med buss rundt byens nærområde. Øve på å gå av og på bussen. Øve på å ferdes i trafikken, lære seg enkle trafikkregler. Økte ferdigheter på ski og skøyter og på sykkel på Norbana. Dans og sangleker. Delta på regel-leker. Mestre av- og påkledning. Lære om kroppen og hvordan ta vare på den fysisk og psykisk. Bli kjent med nye smaker.

Kunst, kultur og kreativitet

Her i Norbana ønsker vi å gi barna mulighet til å kunne uttrykke seg gjennom ulike medier og materialer. Innenfor dette fagområdet skal barna få ta i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede. Vi legger til rette for at skapergleden og fantasien får mulighet til å vokse gjennom å ha forskjellig materiell som for eksempel maling, farger, modellkitt, utkleddingstøy og bøker liggende lett tilgjengelig. Vi sørger for at barna har tilgang på konkrete som blir brukt i samlingene slik at barna selv kan få leke ut de inntrykkene de får av oss voksne, og dermed få styrket sitt eget uttrykk.

Alle barna har sitt personlige uttrykk og det er viktig at vi følger barna i prosessen slik at vi styrker deres opplevelse av gleden over å skape noe. Det er i prosessen vi voksne gir barna oppmuntring og oppfølging i sine uttrykk. Derfor er prosessen den viktigste, og ikke det ferdige produktet. Vi lar barna oppleve at noen av uttrykkene deres blir presentert ved at vi henger opp ting de lager, og de får med seg tegninger og andre ting de har laget hjem. Ved å ha fokus på å ha et fysisk miljø som virker stimulerende på barna ønsker vi å bidra til at barna skal ønske å ha det fint rundt seg. Dette kan i praksis si at vi henger opp tegninger/malerier som vi har lagd, vi plukker blomster og pynter på bordet og barna kan hjelpe til å ordne til måltidet.

Sang og musikk er en gjennomgående aktivitet på avdelingen, ofte i organisert form som samling. Men også mer spontant; at barna ønsker å lytte til musikk selv, at vi voksne tar spontane samlinger eller at barna organiserer samlinger selv. Vi bruker instrumenter og lytter og lager ulike rytmer.

Gjennom byens kulturtilbud for barn har vi et godt og variert tilbud som vi setter stor pris på å bruke. Vi bruker for eksempel kunstmuseet, Maihaugen, Dølajazz og Norsk litteraturfestival.

Progresjonsplan: Kunst, kultur og kreativitet

1-2 år Male med store bevegelser, store pensler og få farger. Barnesanger med bevegelse. Bruk av billedbøker og dramatisering. Sanseopplevelser og utforskning av forskjellige materialer. Lek med lyd.	3-4 år Male med små og store pensler, mange farger. Utvikle tegneferdigheter. Ta roller i dramatisering. Deltakelse på arrangement under Dølajazz og Lillehammer Litteraturfestival, tilpasset aldersgruppa. Delta på barnehagens fester knyttet til andre kulturer. Tegne gangfelt, enkle skilt og huset sitt med husnummer.	5-6 år Forskjellige kunstneriske uttrykk ute og inne. Tegne kart over veien fra huset ditt til barnehagen. Tegne og lære enkelte skilt Videreutvikle tegneferdigheter. Enkel snekring. Deltakelse på arrangement under Dølajazz og Lillehammer Litteraturfestival, tilpasset aldersgruppa. Bli kjent med tradisjoner i ulike kulturer i tilknytning til barnehagens fester.
--	---	--

Natur, miljø og teknologi

Vi ser på naturen som en naturlig del av vår hverdag. Vi bruker årstidene og naturen med planter og dyreliv som utgangspunkt når vi gjør oss erfaringer med natur, miljø og teknikk. Barna skal bli kjent med elementene i naturen som vi omgir oss med. For eksempel trær, gress, sand, jord, stein, vann osv.

Vi er mye ute og barna får oppleve all slags vær. Vi følger de ulike årstidene, sanser hva som skjer i naturen og har samtaler om det.

Mye av det vi har rundt oss i hverdagen kan vi bruke opp igjen som leverposteibokser, melkekartonger osv. Barna skal bli gjort kjent med resirkulering og gjenbruk av det vi bruker i hverdagen vår. IPaden kan brukes til å google hva som skjer med det vi gjenvinner, hvem henter søpla vår og hvordan vi skal sortere.

Vi benytter Norbana og nærmiljøet rundt barnehagen aktivt. Vi er så heldige at vi er en barnehage som ligger sentralt med kort vei til skog og mark og til sentrum. Vi har fokus på miljøet og barna lærer hvordan vi skal ta vare på det. Vi lærer at vi ikke skal kaste søppel i naturen, men at vi tar det med tilbake til barnehagen der vi sorterer søppel.

Siden vi er miljøsertifisert barnehagen samtaler vi rundt bærekraftig utvikling, gjenbruk og sortering av det vi bruker i hverdagen. Hvordan kan vi være med å gjøre en forskjell?

Barna skal få erfaring med bruk av digitale verktøy gjennom digitale kameraer, bruk av pc og iPad og annet digitalt verktøy. IPaden kan brukes til å google turen vi skal gå, og snakke om veien dit. IPaden kan brukes som et kart og til å dokumentere turen og brukes både av barna og de ansatte.

Progresjonsplan: Natur, miljø og teknologi

1-2 år

Turer i Skurvaskogen, Mosodden.
Kjenne på, undersøke, utforske og undre seg over skogbunn, lyder, lukter, vann, lyssignal.
Enkel byggelek med klosser, teppehytter.

3-4 år

Samtale om årstidene.
Ta med egen søppel hjem fra tur.
Kildesortere søppel i barnehagen.
Utvikle konstruksjonslek (lego, kaplaklosser mm).
Bli kjent med ulike digitale verktøy.
Bruke IPaden aktivt til å ta bilder, printe ut og henge opp.

5-6 år

Samtale om naturvern på turer og i barnehagen.
Undrende samtaler om dyr, spor, trær, planter og naturfenomen.
Få erfaring med å tenne opp bål.
Tenne bål i bålpanne og lage mat
Enkel snekring.
Videreutvikle konstruksjonsleken.
Bli kjent med å bruke ulike digitale verktøy i aktiviteter i hverdagen.
Planlegge turen ved å bruke googlekart på IPaden, se etter forskjeller på turvei og bilvei

Antall, rom og form

Barna i Norbana barnehage skal få kjennskap til grunnleggende matematiske begreper. I den daglige samtalen med barna vil vi bruke begrepene og vi vil ha aktiviteter som spesielt omhandler begrepene.

Barna skal ha kjennskap til ulike geometriske former. Vi lager bilder av geometriske former, vi skaper ulike former og mønstre, vi leter etter ting som har forskjellige former både ute og inne.

Tall og mengder blir vi kjent med gjennom å telle hvor mange vi er, hvor mange gutter og hvor mange jenter. Vi kan se på tallene på kalenderen, se hvilken temperatur det er ute, se på tall på husene osv. Vi bruker også spill som går på tall og mengde.

Posisjon, plassering og størrelser omhandler begreper som først, sist, mellom, stor, liten, størst, minst. Gjennom dagen brukes matematiske begreper ved at vi teller med bruk av konkrete, vi benevner, vi ser skilt og husnummer når vi er på tur, vi bruker rim, regler og sanger. Vi gir barna forskjellige instruksjoner som for eksempel å stille seg bakerst i en rekke, foran den lengste, i midten osv.

Innenfor området mål og vekt finner vi begreper som lang, kort, lengst, kortest, tung, lett, full og tom. vi kan bli kjent med disse begrepene gjennom å se på hvor høye vi er, måle lengder, veie når vi baker, se på ulike mengder og fasonger og undre oss over at like/ulike mengder kan ha lik/ulike fasonger og likevel veie det samme.

Progresjonsplan: Antall, rom og form

1-2 år

Fokus på mengde, størrelse og telling.
Benevne figurer og former.
Bruke Babusjka dukke.
Utforske rom med kroppen sin f.eks. esker, tepper, kroker.

3-4 år

Delta i aktiviteter hvor de teller, sorterer, finner antall.
Bygge med og utforske ulikt materiale.
Spille spill med terning.
Turbingo med trafikksymbol, blomster, dyr, tall osv.
Lek som fremmer romforståelsen.

5-6 år

Arbeid med tall og tallforståelse, bokstaver, vekt, lengde, sortering, mønster, former og farger.
Spille spill og følge regler.
Bruke stoppeklokke, ta tiden på bestemte aktiviteter.
Turbingo med trafikksymbol, blomster, dyr, tall osv.
Måle avstand mellom to steder ved bruk av IPaden.
Hvor langt er 1 meter, hvem er størst – minst, hva er større enn-mindre enn.

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal reflektere over og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven. Det er viktig at barna gis anledning til ro og undring og tenkning, samtaler og fortellinger.

I Norbana vil det si at vi lærer barna å respektere hverandre, og vi jobber med å utvikle barnas empati. Vi tar vare på hverandre og er gode med hverandre.

Vi markerer kristne høytider som jul og påske. I forhold til barn med annet livssyn, religion eller kulturell bakgrunn i barnehagen er vi åpne for å få et innblikk i den kulturen sammen med barn og deres foreldre. I adventstiden ønsker vi å skape en rolig og god atmosfære i en ellers hektisk førjulstid.

Vi lærer barna å respektere hverandre, bistår barna i konfliktsituasjoner og jobber med å gi de gode løsninger for å løse eventuelle konflikter siden vi jobber forebyggende i barnehagen. Vi jobber bevisst etter plan mot krenkende atferd og mobbing som alle de kommunale barnehagene i Lillehammer jobber etter.

Vi undrer oss sammen med barna over livet i naturen, tar oss tid i hverdagen til å filosofere over de små mirakler. Vi voksne skal være åpne og lyttende, vi skal undre oss sammen med barna og vise barna at vi ikke alltid har svarene vi heller!

Vi har samtaler og filosoferer rundt hverdagsopplevelser slik som bruk av belte i bilen, bruk av hjelm når man sykler til barnehagen eller refleks når man går til barnehagen. Hva er viktig og er det noen forskjell på voksne og barn i forhold til dette?

Siden vi er miljøsertifisert barnehage samtaler vi rundt bærekraftig utvikling, gjenbruk og sertifisering av det vi bruker i hverdagen. Hvordan kan vi være med å gjøre en forskjell?

Progresjonsplan: Etikk, religion og filosofi

1-2 år Lære barna å vise omsorg og empati og å hjelpe hverandre. Undre oss sammen med barna. Skape nysgjerrighet.	3-4 år Ha fokus på toleranse, ulikheter og forståelse for andre gjennom bøker, samtale og kulturelle arrangement i barnehagen. Samtaler med fokus på undring og nysgjerrighet.	5-6 år Ha fokus på hvordan vi skal være mot hverandre. Ha samtaler om følelser, normer og verdier. Ha filosofiske samtaler rundt forskjellige essensielle problemstillinger og dilemmaer.
--	--	--

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor med tillitt og nysgjerrighet. Vi kan invitere inn til besøk i barnehagen, av for eksempel besteforeldre eller andre voksne noe som bidrar til at barna opplever seg selv som betydningsfulle i fellesskapet. Turer ut av barnehagen gir også barna erfaringer om samfunnet utenfor. Når vi skal på bestemte turer, kan vi ta i bruk IPaden for å se på kart over veien dit vi skal. Vi kan se på forskjellige muligheter for å komme frem til bestemmelsesstedet – kan vi gå, bruke buss eller må vi kjøre tog?

Barna kan lage kart for å beskrive veien fra huset sitt til barnehagen – hva passerer de på veien av bygninger, butikker og veier? Vet de hva slags nummer de har på huset sitt. Vi går og ser på huset til barnet hvis det er i gangavstand til barnehagen, vi bemerker forskjellige bygninger og hus når vi passerer disse på turene vi har i nærmiljøet.

Barns medvirkning i barnehagehverdagen kan være første skritt for å få innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Vi legger stor vekt på barns medvirkning, og har et sterkt fokus på at barna skal få være med å påvirke sin egen hverdag. Alle skal føle at de blir tatt på alvor og er betydningsfulle.

Vi går turer i nærmiljøet for eksempel til Norbana, sentrum, biblioteket, Fabrikken, Maihaugen, skogen, parken og Sportsplassen.

Vi deltar på ulike kulturarrangementer som vi blir invitert inn på i nærområdet.

Progresjonsplan: Nærmiljø og samfunn

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<p>Turer i barnehagens nærmiljø og til barnas bosted.</p> <p>Turer til Norbana.</p> <p>Lære å være i gruppe.</p> <p>Sanger fra ulike kulturer.</p> <p>Sangsamling for rød gruppe på Gartnerhagen</p> <p>Bokollektiv en gang i måneden</p>	<p>Turer i barnehagens og byens nærmiljø.</p> <p>Være oppmerksom på og samtale om hva vi ser og passerer på turer i nærmiljøet.</p> <p>Bruke buss for å komme på litt lengre turer.</p> <p>Lære enkle trafikkregler og enkle skilt.</p> <p>Vi deltar på Dølajazz og Litteraturfestivalen.</p>	<p>Få kjennskap til ulike yrker som for eksempel politi, brannmenn og ambulanse.</p> <p>Samtale om barns rettigheter.</p> <p>Samtale om landet vårt og om landet og kulturen til andre nasjoner som er representert i barnehagen.</p> <p>Trafikkopplæring med Tarkus og Lyset.</p> <p>Bruke googlekart for å planlegge turer, se på avstander, trafikk.</p> <p>Kjenne til regler for å ta buss, drosje og tog.</p> <p>Vi deltar på Dølajazz og Litteraturfestivalen.</p>

Norbana barnehage

Styrer:

Ivy M. Misterosen Ludvigsen

Adresse:

Skjellerudvegen 2A,
2615 Lillehammer

Jumbo og Flosshatten (småbarn):	909 27 121
Tryllestaven og Klovnen (storbarn):	909 26 919
Kjøkkenet:	909 21 734
Styrers kontortelefon:	936 88 215

Barnehagens e-postadresse:

Norbana.barnehage.Postmottak@lillehammer.kommune.no

Besøk www.lillehammer.kommune.no/norbana
for mer info om barnehagen og hva som skjer

Er du på Facebook:

Gå inn og klikk «liker» på barnehagens Facebook-side.

Er du på Instagram:

Gå inn og følg Norbana barnehages side.

Årsplanen ble fastsatt og godkjent av SU-leder 31.08.2020